

IV

(Tiesību akti, kas pieņemti pirms 2009. gada 1. decembra saskaņā ar EK līgumu, ES līgumu un Euratom līgumu)

EBTA UZRAUDZĪBAS IESTĀDES LĒMUMS

Nr. 205/09/COL

(2009. gada 8. maijs)

**par būtībā drošu banku pagaidu rekapitalizācijas shēmu ar mērķi veicināt finanšu stabilitāti un
aizdevumus reālajai ekonomikai (Norvēģija)**

EBTA UZRAUDZĪBAS IESTĀDE ⁽¹⁾,

ŅEMOT VĒRĀ Līgumu par Eiropas Ekonomikas zonu ⁽²⁾ un jo īpaši tā 61.–63. pantu un 26. protokolu,

ŅEMOT VĒRĀ Nolīgumu starp EBTA valstīm par Uzraudzības iestādes un Tiesas izveidi ⁽³⁾ un jo īpaši tā 24. pantu,

ŅEMOT VĒRĀ Uzraudzības un Tiesas nolīguma 3. protokola I daļas 1. panta 3. punktu un II daļas 4. panta 3. punktu ⁽⁴⁾,

ŅEMOT VĒRĀ Iestādes pamatnostādnes par EEZ Līguma 61. un 62. panta piemērošanu un interpretāciju ⁽⁵⁾ un jo sevišķi tā nodaļu "Finanšu iestāžu rekapitalizācija pašreizējās finanšu krīzes apstākļos – atbalsta ierobežošana līdz nepieciešamajam minimumam un aizsardzības līdzekļi pret pārmērīgiem konkurences traucējumiem" ⁽⁶⁾,

ŅEMOT VĒRĀ 2004. gada 14. jūlija Lēmumu Nr. 195/04/COL par 3. protokola II daļas 27. pantā minētajiem īstenošanas noteikumiem ⁽⁷⁾,

TĀ KĀ:

I. FAKTI

1. Procedūra

Saskaņā ar 3. protokola I daļas 1. panta 3. punktu Norvēģijas iestādes 2009. gada 28. aprīlī informēja par būtībā drošu banku

⁽¹⁾ Turpmāk – "Iestāde".

⁽²⁾ Turpmāk – "EEZ līgums".

⁽³⁾ Turpmāk – "Uzraudzības un Tiesas nolīgums".

⁽⁴⁾ Turpmāk – "3. protokols".

⁽⁵⁾ EEZ līguma 61. un 62. panta un Uzraudzības un Tiesas nolīguma 3. protokola 1. panta piemērošanas un interpretācijas pamatnostādnes, ko Iestāde pieņēma un izdeva 1994. gada 19. janvārī, publicētas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* (turpmāk – "OV") L 231, 3.9.1994., 1. lpp., un tā EEZ pielikumā Nr. 32, 3.9.1994., 1. lpp. Turpmāk – "Valsts atbalsta pamatnostādnes". Valsts atbalsta pamatnostādņu atjauninātā redakcija ir publicēta Iestādes tīmekļa vietnē: <http://www.eftasurv.int/state-aid/legal-framework/state-aid-guidelines/>

⁽⁶⁾ Turpmāk – "Rekapitalizācijas pamatnostādnes".

⁽⁷⁾ Lēmums Nr. 195/04/COL (2004. gada 14. jūlijs), kas publicēts OV L 139, 25.5.2006., 37. lpp., un EEZ pielikumā Nr. 26, 25.5.2006., 1. lpp., un kas grozīts ar Lēmumu Nr. 319/05/COL (2005. gada 14. decembris), kurš publicēts OV C 286, 23.11.2006., 9. lpp., un EEZ pielikumā Nr. 57, 23.11.2006., 31. lpp.

pagaidu rekapitalizācijas shēmu ar mērķi veicināt finanšu stabilitāti un aizdevumus reālajai ekonomikai (Notikums Nr. 516522) ⁽⁸⁾.

2. Atbalsta pasākuma mērķis

Norvēģijas iestādes paskaidroja, ka pastāv būtiskas neskaidrības attiecībā uz Norvēģijas ekonomikas attīstību un banku aizdevumu politikas un aktivitāšu tendencēm. Pastāv izteikta mijiedarbība starp reālo ekonomiku un finanšu sistēmu. Vēlme samazināt riskus, ņemot vērā pieaugošos zaudējumus, var bankām likt ierobežot kredītu izsniegšanu. Samazināta ārējā pieprasījuma ietekmi uz Norvēģijas ekonomiku saasina uzņēmējdarbības un privātpersonu kredītēšanas prasību paaugstināšana, kas tādējādi kavē investīcijas un aktivitātes reālajā ekonomikā, kā arī pastiprina vispārējās ekonomiskās lejupslīdes negatīvās sekas.

Norvēģijas iestādes norādīja, ka Norvēģijas Centrālās bankas (*Norges Bank*) un Finanšu uzraudzības iestādes (*Kredittilsynet*) veiktās kredītēšanas aptaujas liecina, ka bankas ievērojami paaugstina kredītēšanas noteikumus, sevišķi attiecībā uz korporatīvajiem aizdevumiem. Aptaujas arī liecina, ka, nosakot kredītēšanas politiku, bankas pievērš lielu uzmanību kapitāla segumam. Norvēģijas bankas šobrīd ir finansiāli drošas, taču tām jānostiprina savs pamatkapitāls, lai varētu uzturēt normālu kredītēšanas piedāvājumu.

Norges Bank 2008. gada decembrī valdībai ieteica veikt pasākumus banku stabilitātes uzlabošanai, lai veicinātu aizdevumu piešķiršanu reālajai ekonomikai. Šo ieteikumu atbalstīja Finanšu uzraudzības iestāde.

Norvēģijas iestādes paskaidroja, ka dažām Norvēģijas lielākajām bankām ir salīdzinoši zems pamatkapitāla segums un ka, lai turpinātu aizdot reālajai ekonomikai, tām nepieciešama rekapitalizācija ⁽⁹⁾. Mazākām bankām ar augstu kapitāla segumu arī var būt nepieciešams papildu pamatkapitāls, lai saglabātu vai palielinātu to kredītēšanas spēju saskaņā ar iesniegtās shēmas mērķi. Norvēģijas iestādes paredz, ka dažām mazajām bankām

⁽⁸⁾ Turpmāk – "Rekapitalizācijas shēma".

⁽⁹⁾ Norvēģijā 2008. gada beigās bija 121 krājbanka un 18 komercbankas. Aptuveni 77 % Norvēģijas banku pamatkapitāla segums bija virs 12 %. Tās gan pārsvarā bija nelielas krājbankas, kas pārstāv tikai aptuveni 11 % no kopējiem banku aktīviem. No otras puses, ļoti nedaudzām bankām pamatkapitāla segums bija zem 7 %.

var būt ierobežotas iespējas sevi finansēt un visai neliels kredītportfelis. Līdz ar to tās ir neaizsargātākas pret likvidācijas risku nekā bankas ar plašāku darbības bāzi. Pat ja sākotnēji šādu banku kapitāla segums ir augstāks, iepriekšminētie faktori var liecināt, ka to pamatkapitāls ir sagraujams vieglāk nekā citām bankām. Ņemot vērā šos apstākļus, Norvēģijas iestādes uzskata, ka gan banku nozares situācijas, gan Norvēģijas ekonomikas izredžu uzlabošanai ir nepieciešams valsts pasākums, kas piedāvātu būtībā drošu banku rekapitalizāciju ar mērķi atjaunot finanšu stabilitāti un veicināt aizdevumu piešķiršanu reālajai ekonomikai.

Shēmas mērķis ir ieguldīt bankās 1. līmeņa kapitālu⁽¹⁰⁾, lai tās nostiprinātu un uzlabotu to spēju turpināt normālu kredītešanu. Shēma ir pieejama vienīgi būtībā drošām bankām, un saskaņā ar Norvēģijas iestādēm tā ir izveidota ar mērķi nodrošināt aizdevumu piešķiršanu reālajai ekonomikai, vienlaikus minimizējot konkurences traucējumus.

Rekapitalizācijas shēmas ietvaros tika nodibināts Valdības finanšu fonds (*Statens finansfond*)⁽¹¹⁾, kura uzdevums ir uz laiku Norvēģijas bankās⁽¹²⁾ ieguldīt 1. līmeņa kapitālu: Fonds iegādājas hibrīda vērtspapirus vai privilēģētos kapitāla instrumentus, pamatojoties uz attiecīgās bankas pieteikumu. Noteikumus izklāsta Fonda un attiecīgās bankas starpā noslēgtā līgumā, norādot arī precīzus rekapitalizācijas principus (t. i., nominālo vērtību, apmēru, atlīdzību un iziešanas stimulus).

3. Atbalsta pasākuma valsts līmeņa juridiskais pamats

Valsts līmeņa juridiskais pamats Fonda dibināšanai ir *Lov 6. mars 2009 nr. 12 om Statens finansfond*. Pieņems arī īstenošanas nolikumu attiecībā uz Fondu un tā darbību⁽¹³⁾.

4. Budžets un ilgums

Norges Bank 2008. gadā veica makroekonomiskā stresa testu Norvēģijas sešām lielākajām bankām. Tests attēloja negatīvu scenāriju, kura rezultātā banku zaudējumi sasniegtu vidēji līdz 2,3 % no to riska svērto aktīvu vērtības. Pamatojoties uz šo testu, *Norges Bank* noteica, ka desmit lielāko banku rekapitalizā-

cijai nepieciešami 34 miljardi Norvēģijas kronu. Saskaņā ar testa rezultātiem Fondam tika piešķirti pietiekami līdzekļi (50 miljardi Norvēģijas kronu, t. i., aptuveni 5,1 miljards euro).

Shēma ir pagaidu pasākums, un tās noteikumiem paredzēts stāties spēkā 2009. gada maijā, dodot Fondam sešus mēnešus laika vienoties ar rekapitalizācijas pieteikumus iesniegušajām bankām. Termins, līdz kuram varēs Fondam iesniegt pieteikumus, tiks noteikts 6 nedēļas pirms šo 6 mēnešu perioda beigām, lai dotu Fondam laiku noslēgt līgumus ar pieteikumus iesniegušajām bankām pirms perioda beigām 2009. gada novembrī. Šajā laika periodā Norvēģijas iestādes novērtēs, vai pasākums būtu nepieciešams ilgāku laiku; tādā gadījumā tiks iesniegts atkārtots paziņojums par shēmu.

5. Rekapitalizācijas shēma

5.1. Saņēmēji

Norvēģijas iestādes paskaidroja, ka paziņotās shēmas ietvaros uz atbalstu var pretendēt tikai tās Norvēģijas bankas, kas ir finansiāli drošas.

Norvēģijas Finanšu uzraudzības iestāde veiks pārbaudes funkcijas un noteiks, vai banka var pretendēt uz atbalstu shēmas ietvaros⁽¹⁴⁾. Veicot parastās uzraudzības funkcijas, Finanšu uzraudzības iestāde no katras bankas saņem informāciju par tās kredītportfeļiem un citiem bilances rādītājiem, biznesa plānus un nākotnes riska faktoru pašnovērtējumu. Kad banka Fondam iesniegs kapitāla ieguldījuma pieteikumu, Finanšu uzraudzības iestādei lūgs novērtēt, vai banka var piedalīties atbalsta shēmā. Saskaņā ar Nolikuma 2. nodaļu izšķiroša nozīme ir tam, vai "banka ar labu rezervi atbilst 1. līmeņa kapitāla seguma prasībām arī, ja ņem vērā tuvākajā nākotnē iespējamās tendences". Saskaņā ar Norvēģijas iestāžu sniegto informāciju Finanšu uzraudzības iestāde uzskatīs, ka šī prasība ir izpildīta, ja attiecīgās bankas pamatkapitāla segums būs vienāds vai lielāks par 6 %, t. i., 2 procentu punktus lielāks par normatīvo minimumu. Finanšu uzraudzības iestāde visos gadījumos analīzi veiks, pamatojoties uz aktuālu informāciju, ņemot vērā bankas dažādos riska faktorus, aktīvu kvalitāti un uzņēmējdarbības perspektīvas, kā arī formālos kapitāla pietiekamības rādītājus, lai noteiktu, vai banka ir būtībā droša arī tuvākajā nākotnē paredzamo attīstības tendenču aspektā.

5.2. Maksimālais kapitāla palielinājums

Pamatkapitāla seguma palielinājumam, izmantojot Fonda kapitāla ieguldījumus, ir paredzēti šādi maksimuma ierobežojumi:

- a) banku ar pamatkapitāla segumu zem 7 % drīkst rekapitalizēt, līdz pamatkapitāla segums sasniedz maksimums 10 %;

⁽¹⁰⁾ 1. līmeņa kapitāls ir bankas finanšu stabilitātes galvenais rādītājs no regulatora viedokļa. Tas sastāv no pamatkapitāla, kurš galvenokārt sastāv no parastajām akcijām un rezerves kapitāla (vai nesadalītās peļņas), bet var ietvert arī neizpērkamas nekumulatīvas privilēģētās akcijas.

⁽¹¹⁾ Turpmāk – "Fonds".

⁽¹²⁾ Termins "Norvēģijas bankas" ietver Norvēģijas bankas, kas pieder ārvalstu bankām, bet neietver Norvēģijā esošās ārvalstu banku filiāles, citas kredītiestādes, kas nav bankas, un citu veidu finanšu iestādes.

⁽¹³⁾ Turpmāk – "Nolikums".

⁽¹⁴⁾ Nolikuma 2. nodaļa.

- b) banku ar pamatkapitāla segumu starp 7 % un 10 % drīkst rekapitalizēt par maksimums 3 procentu punktiem, taču pamatkapitāla segums nedrīkst pārsniegt 12 %;
- c) banku ar pamatkapitāla segumu virs 10 % drīkst rekapitalizēt par maksimums 2 procentu punktiem ⁽¹⁵⁾.

Bankām, kuru pamatkapitāla segums pēc valsts kapitāla ieguldījuma pārsniegtu 12 %, vajadzība pēc kapitāla ieguldījuma jādokumentē, un Fonds attiecīgos gadījumus izvērtēs bankas situācijas aspektā un aizdevumu reālajai ekonomikai veicināšanas iespēju aspektā.

Tāpat arī pieteikumos palielināt pamatkapitālu par vairāk nekā 2 procentu punktiem jāiekļauj attiecīgi dokumenti, kas pierāda tik liela kapitāla ieguldījuma nepieciešamību.

Fonds lems par faktiski piešķiramo summu, pamatojoties uz dažādu riska faktoru, biznesa plānu un perspektīvu novērtējumu. Norvēģijas iestādes paskaidroja, ka gadījumos, kad Fonds, pamatojoties uz iesniegto informāciju, uzskatīs, ka bankai nekāds atbalsts shēmas ietvaros nav nepieciešams, tas bankas pieteikumu noraidīs. Bankas ar augstāko riska kategoriju, kuras lūgs palielināt kapitālu par vairāk nekā 2 procentu punktiem, tiks vērtētas sevišķi rūpīgi.

Par gadījumiem, kad rekapitalizācija veidos vairāk nekā 2 % no pamatkapitāla seguma, tiks ziņots Iestādei.

5.3. Riska klases piešķiršana

Pamatojoties uz objektīviem kritērijiem, Fonds katru banku iedalīs vienā no trim riska klasēm ⁽¹⁶⁾. Riska klase noteiks kuponus, kas izmaksājami par Fonda ieguldīto kapitālu, un tā paliks nemainīga visu bankas un Fonda noslēgtā līguma darbības laiku.

Nolikumā noteikts, ka saskaņā ar autorizētas kredītvērtējuma aģentūras sniegtu ārējo vērtējumu bankām piešķir šādas riska klases.

Riska klase	1	2	3
Vērtējums	AA– vai augstāks	No A– līdz A+	BBB+ vai zemāks

Norvēģijas iestādes paskaidroja, ka tikai dažām Norvēģijas bankām ir starptautisku kredītvērtējuma aģentūru vērtējums.

⁽¹⁵⁾ Nolikuma 2. nodaļa.

⁽¹⁶⁾ Nolikuma 10. nodaļa.

Norvēģijas lielākās bankas regulāri vērtē pārējās bankas. Bankas, kurām nav autorizētas kredītvērtējuma aģentūras novērtējuma, vērtēs saskaņā ar principiem, kas līdzinās tiem, ko izmanto oficiālās kredītvērtējuma aģentūras ⁽¹⁷⁾.

Norvēģijas iestādes uzskata, ka tikai dažas Norvēģijas bankas atbildīs 1. riska klasei, vairākas bankas atbildīs 2. riska klasei un lielākajai daļai banku tiks piešķirta 3. riska klase (aptuveni trim ceturtdaļām Norvēģijas banku).

5.4. Rekapitalizācijas instrumenti

Tiesību akti nosaka divus alternatīvus kapitāla instrumentus – 1. līmeņa hibrīda vērtspapirus (*“fundsobligasjon”*) un 1. līmeņa privilēģētā kapitāla instrumentu (*“preferansekapitalinstrument”*). Abi instrumenti skaitīsies 1. līmeņa kapitāls, un tiem nebūs piesaistītas nekādas balsošanas tiesības. Instrumentiem būs privilēģētas tiesības uz nekumulatīvu prasību saņemt ikgadējus procentu maksājumus tādā gadījumā, ja ir bijusi peļņa un ja kapitāla pietiekamības koeficients ir par vismaz 0,2 % augstāks par minimālo normāli prasīto kapitāla pietiekamības koeficientu. Procenti jāmaksā, līdz tie pilnībā nomaksāti vai līdz brīdim, kad iztērēta gūtā peļņa.

Rekapitalizācijas maksu noteiks atsevišķi katrai bankai, pamatojoties uz piemērojamo procentu likmi. Būs arī papildu nosacījumi atkarībā no bankas riska kategorijas un izvēlēta instrumenta veida.

Norvēģijas iestādes uzskata, ka sistēma, pēc kuras aprēķina atldzības likmi katrai bankai un katram instrumentam, atbilst Eiropas Centrālās bankas ⁽¹⁸⁾ 2008. gada 20. novembra ieteikumos ⁽¹⁹⁾ noteiktajai metodoloģijai un tādēļ atbilst arī Rekapitalizācijas pamatnostādņem.

Norvēģijas iestādes paskaidroja, ka Norvēģijas banku aktīvi lielā mērā ir mainīgās likmes aktīvi. Lai mazinātu procentu likmju riskus, bankām vispārīgi jāvērtina abās bilances pusēs ievērot vienādus procentu likmju līgumu termiņus. Lai varētu šādi saskaņot termiņus, Norvēģijas bankām jāuzņemas lielākoties mainīgas likmes saistības. Ņemot vērā šos apstākļus, Norvēģijas

⁽¹⁷⁾ Tas nozīmē, ka vērtēs vairākus kritērijus, kā pamatkapitāla segumu, kopējos ienākumus, kredītporfeļa saturu un kredītu kvalitāti, noguldījumu–aizdevumu attiecību, zaudējumus un riska izpausmes (kreditrisku, likviditātes risku, tirgus risku un darbības risku). Kā izejas punktu piemērotas riska klases noteikšanai Fonds vai Fonda nolīgtie eksperti var izmantot arī lielāko Norvēģijā darbojošos banku sniegtos novērtējumus, piemēram, DnB NOR (Norvēģijas lielākās finanšu pakalpojumu grupas) veikto kredītu analīzi.

⁽¹⁸⁾ Turpmāk – “ECB”.

⁽¹⁹⁾ Turpmāk – “ECB Ieteikumi”.

iestādes iesaka rekapitalizācijas atlīdzību pamatot uz ienākumiem vai nu no valdības sešu mēnešu īstermiņa sertifikātiem, vai valdības piecu gadu obligācijām.

Norvēģijas iestādes paskaidroja, ka neatkarīgi no bankas izvēlētā instrumenta banku rekapitalizācijas izmaksas piecu gadu periodā būs vienādas. Iestādes šo uzskatu ilustrē, piecu gadu periodā salīdzinot rekapitalizācijas pašreizējās tīrās izmaksas tām bankām, kuras izvēlējušās piecgadīgo valdības obligāciju ienākumu variantu, un tām, kuras izvēlējušās valdības sešu mēnešu sertifikātu ienākumu variantu ⁽²⁰⁾.

Tādēļ Norvēģijas iestādes uzskata, ka, lai gan šobrīd ienākumi no valdības sešu mēnešu sertifikātiem ir zemāki nekā no valdības piecu gadu obligācijām, piecu gadu laikā banku rekapitalizācijas izmaksas būs vienādas neatkarīgi no izvēlētā varianta.

5.4.1. Hibrīda 1. līmeņa vērtspapīri

Hibrīda 1. līmeņa vērtspapīri līdzsvaros zaudējumus pēc parasto akciju kapitāla (priekšroka attiecībā uz zaudējumu līdzsvarošanu). Tie ir veidoti kā pieprasāmais pamatresurss, un tiem ir paredzēta nemainīga kuponu likme, ko nosaka kā Norvēģijas valdības obligāciju likmi, ar šādiem papildu procentiem:

- 5,0 % 1. riska klases bankām,
- 5,5 % 2. riska klases bankām,
- 6,0 % 3. riska klases bankām ⁽²¹⁾.

Saskaņā ar ECB Ieteikumiem minimālos papildu procentus aprēķina kā izdevējbanks piecu gadu kredītsaistību nepildīšanas mijmaiņas līgumu (CDS) iegādes un pārdošanas cenu starpību subordinētajam parādam atskaites periodā no 2007. gada 1. janvāra līdz 2008. gada 31. augustam, pieskaitot 200 bāzes punktus par darbības izmaksām un vēl papildu 100 bāzes punktus, lai atspoguļotu hibrīda vērtspapīru prioritāti attiecībā pret subordinēto parādu. Bankām, kas ir 2. un 3. riska klasē, piemēro uzcenojumu.

Norvēģijas iestādes norādīja, ka *Norges Bank* ir noteikusi vidējo iegādes un pārdošanas cenu starpību subordinētajiem kredītsaistību nepildīšanas mijmaiņas līgumiem *DnB NOR* bankai ⁽²²⁾, kas ir vienīgā Norvēģijas banka, kurai tiek tirgoti kredītsaistību nepildīšanas mijmaiņas līgumi, un periodā no 2007. gada 1. janvāra līdz 2008. gada 31. augustam tas ir 100 bāzes punkti ⁽²³⁾.

Lai veicinātu izpiršanu, pēc 4. un pēc 5. gada kuponu likmi paaugstina par 1 procentu punktu. Instruments saglabās šādas

⁽²⁰⁾ Pamatojoties uz ienākumiem no valdības sešu mēnešu sertifikātiem, kas iegādāti nestandardizētu nākotnes līgumu tirgū.

⁽²¹⁾ Nolikuma 11. nodaļa.

⁽²²⁾ Norvēģijas iestādes aprēķināja šo skaitli, pamatojoties uz visu starpību summu parastajām prioritārajām bankas obligācijām attiecībā pret valdības obligācijām un kredītsaistību nepildīšanas mijmaiņas līgumu iegādes un pārdošanas cenu starpību subordinētajiem kredītiem attiecībā pret prioritārajām bankas obligācijām.

⁽²³⁾ Turpretī euro zonā ECB ir noteikusi, ka vidējā visu kredītsaistību nepildīšanas mijmaiņas līgumu iegādes un pārdošanas cenu starpība subordinētajam parādam ir 73 bāzes punkti.

paaugstinātas nemainīgās kuponu likmes līdz izpiršanas brīdim. Izpiršana ir iespējama, saņemot atļauju no Finanšu uzraudzības iestādes, kurai jāpārlicinās, ka arī pēc izpiršanas tiks pildītas kapitāla pietiekamības prasības.

5.4.2. 1. līmeņa privileģētā kapitāla instruments

1. līmeņa privileģētā kapitāla instruments būs līdzvērtīgs (līdzsvaros zaudējumus vienlaikus ar) parastajām akcijām. To var pieprasīt pēc 3 gadiem. Instruments ir veidots kā obligāti konvertējams, un pēc pieciem gadiem tas konvertēsies uz parastajām akcijām, ja netiks izpirts vai arī nebūs konvertēts jau agrāk. Instrumentam būs šādas nemainīgas kuponu likmes, kas noteiktas kā Norvēģijas valdības obligāciju likme, ar šādiem papildu procentiem:

- 6,0 % 1. riska klases bankām,
- 6,5 % 2. riska klases bankām,
- 7,0 % 3. riska klases bankām ⁽²⁴⁾.

Saskaņā ar ECB Ieteikumiem minimālie papildu procenti ir noteikti 600 bāzes punktu apmērā (500 bāzes punkti pašu kapitāla riska prēmijai un 100 Bāzes punkti darbības izmaksu segšanai). Bankām, kas ir 2. un 3. riska klasē, piemēro uzcenojumu.

Kā iepriekš minēts, instrumentu var pieprasīt pēc trim gadiem. Izpiršanas vērtības aprēķina metode jānosaka līgumā ar banku, un šī vērtība nedrīkst būt zemāka par nominālvērtību ⁽²⁵⁾. Agrīnu izpiršanu ar veicināt, piemēram, līgumā nosakot izpiršanas likmes pieaugumu ceturtajā un piektajā gadā, kā rezultātā agrīna izpiršana būtu lētāka salīdzinājumā ar vēlinu.

Lai veicinātu izpiršanas iniciatīvu, nevis pieļautu obligāto konversiju, piecu gadu perioda beigās noteiks tādu konversijas likmi, kas Fondam ir izdevīgāka nekā konversija par spēkā esošo tirgus cenu, kā arī Fondam izdevīgāka nekā izpiršana pirms piektā gada beigām (citiem vārdiem, pieņemtā metode būtiski izmainīs esošo akcionāru sastāvu).

Norvēģijas iestādes paskaidroja, ka Fondam būs tiesības konvertēt instrumentu parastajās akcijās vai pamatkapitāla sertifikātos, ja privileģētais kapitāls veido nozīmīgu bankas iegrāmatotā kapitāla daļu. Līgumā ar katru atsevišķu banku Fonds precizēs, kas ir nozīmīga daļa. Nozīmīgās daļas sliekšnis nedrīkstēs būt augstāks par 50 % ⁽²⁶⁾.

Individuālajā līgumā var iekļaut arī noteikumu, kas bankai ļauj konvertēt instrumentu parastajās akcijās vai pamatkapitāla sertifikātos, ja ir būtiskā mērā (par vairāk nekā 20 %) norakstīts "pašu kapitāls". Līgumā ar banku jānosaka metode, pēc kuras aprēķināt akciju skaitu, kas pienākas Fondam pēc konversijas,

⁽²⁴⁾ Nolikuma 12. nodaļa.

⁽²⁵⁾ Nolikuma 13. nodaļa.

⁽²⁶⁾ Nolikuma 12. nodaļa.

un tai jānodrošina saprātīga attiecība starp izpiršanas maksu un potenciālo ieguvumu, no vienas puses, un konversiju un potenciālo zaudējumu, no otras puses ⁽²⁷⁾.

5.5. Rīcības aizsardzības pasākumi

Saskaņā ar Norvēģijas iestādēm shēmu papildina vairāki rīcības aizsardzības pasākumi.

Fonds veiks kapitāla ieguldījumus ar noteikumu, ka tos izmanto saskaņā ar shēmas mērķiem, neizmanto pretrunā tās mērķiem un ka banka atturas kapitāla ieguldījumus izmantot tirgvedības vai agresīvu komercstratēģiju īstenošanai ⁽²⁸⁾.

Noteikti arī tādi papildu ierobežojumi kā i) aizliegums palielināt vadības personāla algas un citus pabalstus līdz 2010. gada 31. decembrim; ii) gandrīz pilnīgs prēmiju aizliegums 2009. un 2010. finanšu gadam ar aizliegumu uzkrātās prēmijas izmaksāt vēlāk; iii) aizliegums vadības personālam saņemt akcijas vai citus vērtspapirus ar labākiem nosacījumiem; un iv) aizliegums uzsākt jaunas akciju iespējas līgumu programmas, kā arī pagarināt vai atjaunot jau esošās.

II. NOVĒRTĒJUMS

1. Valdības atbalsts

EEZ līguma 61. panta 1. punktā teikts:

“Ja vien šis līgums neparedz ko citu, ar līgumu nav saderīgs nekāds atbalsts, ko piešķir EK dalībvalsts vai EBTA valsts vai ko jebkādā citā veidā piešķir no valsts līdzekļiem un kas rada vai draud radīt konkurences traucējumus, dodot priekšroku konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai, ciktāl tāds atbalsts iespaido tirdzniecību starp Līgumslēdzējam pusēm.”

Lai atbalstu uzskatītu par valsts atbalstu, pasākumam ir, pirmkārt, jābūt valsts vai ar valsts līdzekļiem finansētam. Paziņoto shēmu veido kapitāla ieguldījumi, ko veic Fonds, izmantojot valsts budžeta līdzekļus. Šim mērķim Fondam piešķirts kopējais budžets 50 miljardi Norvēģijas kronu.

Rekapitalizācijas pasākumi turklāt ļauj atbalsta saņēmējiem iegūt nepieciešamo kapitālu ar labvēlīgākiem nosacījumiem, nekā tas būtu iespējams finanšu tirgos dominējošo apstākļu aspektā. Iestāde uzskata, ka, ņemot vērā kapitāla tirgu pašreizējās grūtības, valsts investē tādēļ, ka ar līdzīgiem noteikumiem

⁽²⁷⁾ Ja konversijas likmi nosaka nemainīgu un aprēķina kā vidējo starp sākotnējo tirgus vērtību un tirgus vērtību konversijas brīdī, palielinājumu Fondam nodrošina, atbilstoši paaugstinot izpiršanas vērtību, tādējādi līdzsvarojot samazinājuma risku un potenciālo ieguvumu. Ja konversijas likmi nosaka nemainīgu un aprēķina pēc tirgus cenas konversijas brīdī, Fonds neuzņemas segt akciju vērtības zaudējumus pirms konversijas. Tādā gadījumā vairāk jāierobežo arī Fonda palielinājums.

⁽²⁸⁾ Nolikuma 8. nodaļa.

neviens tirgus ekonomikas dalībnieks investēt nebūtu vēlējies. Paziņotais pasākums turklāt ir selektīvs, jo attiecas tikai uz būtībā drošām Norvēģijas bankām, bet nav piemērojams citām finanšu iestādēm un citiem uzņēmumiem. Tas sniedz ekonomiskas priekšrocības atbalsta saņēmējiem un nostiprina to pozīciju salīdzinājumā ar to konkurentiem Norvēģijā un citās EBTA dalībvalstīs, un tādēļ ir uzskatāms par konkurenci traucējošu un Līgumslēdzēju pušu savstarpējo tirdzniecību ietekmējošu faktoru.

Šo iemeslu dēļ Iestāde uzskata, ka paziņotā rekapitalizācijas shēma ir uzskatāma par valsts atbalstu EEZ līguma 61. panta 1. punkta izpratnē.

2. Procedūras prasības

Saskaņā ar 3. protokola I daļas 1. panta 3. punktu “EBTA Uzraudzības iestāde ir pietiekami savlaicīgi jāinformē, lai tā varētu iesniegt savus komentārus par jebkādiem plāniem piešķirt vai izmainīt atbalstu (.). Attiecīgā valsts nedrīkst īstenot savus ierosinātos pasākumus, kamēr procedūra nav beigusies ar galīgu lēmumu.”

Paziņojot par rekapitalizācijas shēmu 2009. gada 28. aprīlī, Norvēģijas atbildīgās iestādes ir izpildījušas paziņošanas prasības. Tās ir apņēmušās neīstenot shēmu līdz brīdim, kad Iestāde pasākumu būs apstiprinājusi, tādā veidā izpildot arī nogaidīšanas prasību.

Iestāde var secināt, ka Norvēģijas atbildīgās iestādes ir ievērojušas uz tām attiecinātos noteikumus saskaņā ar 3. protokola I daļas 1. panta 3. punktu.

3. Atbalsta saderīgums

3.1. EEZ līguma 61. panta 3. punkta b) apakšpunkta un Rekapitalizācijas pamatnostādņu piemērošana

EEZ līguma 61. panta 3. punkta b) apakšpunkts paredz, ka “atbalstu, kas veicina kāda svarīga projekta īstenojumu visas Eiropas interesēs vai novērš nopietnus traucējumus kādas EK dalībvalsts vai EBTA valsts tautsaimniecībā” (izcēlums pievienots), var uzskatīt par saderīgu ar EEZ līguma darbību.

Iestāde neapstrīd Norvēģijas iestāžu veikto analīzi, ka pašreizējā globālā finanšu krīze ir ierobežojusi aizdevumu piešķiršanu reālajai ekonomikai valsts mērogā. Ja šo situāciju nerisinātu, tā sistemātiski iespaidotu visu Norvēģijas ekonomiku. Tādēļ Iestāde uzskata, ka paziņotās shēmas mērķis ir novērst nopietnus traucējumus Norvēģijas ekonomikā.

Pamatojoties uz EEZ līguma 61. panta 3. punkta b) apakšpunktu, Iestāde 2009. gada janvārī pieņēma Rekapitalizācijas pamatnostādnes, kurās paredzēja noteikumus tāda atbalsta novērtēšanai, kas piešķirts rekapitalizācijas veidā saistībā ar pašreizējo finanšu krīzi. Attiecīgi Iestāde šo paziņojumu novērtēs, pamatojoties uz Rekapitalizācijas pamatnostādņu noteikumiem.

Rekapitalizācijas pamatnostādnes paredz, ka "saistībā ar pašreizējo situāciju finanšu tirgos banku rekapitalizācija var palīdzēt īstenot vairākus mērķus. Pirmkārt, rekapitalizācija palīdz atjaunot finansiālo stabilitāti un uzticību, kas nepieciešama starpbanku aizdevumu atjaunošanai. (...) Otrkārt, rekapitalizācija var palīdzēt nodrošināt aizdevumus reālajai ekonomikai⁽²⁹⁾." Turklāt, "lai rekapitalizāciju padarītu pēc iespējas efektīvāku, bankām ir vajadzīgi pietiekami labvēlīgi kapitāla pieejamības nosacījumi. No otras puses, nosacījumiem saistībā ar rekapitalizācijas pasākumiem būtu jānodrošina līdzvērtīgi konkurences apstākļi un ilgākā laika posmā – atgriešanās pie normāliem tirgus apstākļiem. Tādējādi valsts intervencei ir jābūt proporcionālai un īslaicīgai, kā arī plānotai tādā veidā, lai bankām dotu stimulu atlidzināt valstij, tiklīdz to atļauj tirgus apstākļi (...). Jebkurā gadījumā EBTA valstīm ir jānodrošina, lai ikvienas bankas rekapitalizācijas pamatā būtu reāla vajadzība" (izcēlums pievienots)⁽³⁰⁾.

Tādēļ paziņotajiem pasākumiem jāatbilst šādiem nosacījumiem:

- atbilstība (pasākuma piemērotība nospraustā mērķa sasniegšanai) – atbalsta pasākumam jābūt ļoti mērķtiecīgam, lai efektīvā veidā izpildītu uzdevumu veicināt finanšu stabilitāti un aizdevumu izsniegšanu reālajai ekonomikai,
- nepieciešamība – atbalsta pasākuma apmēram un veidam jābūt tādām, kāds nepieciešams norādītā mērķa sasniegšanai⁽³¹⁾,
- proporcionalitāte – atbalsta pasākuma labvēlīgajai ietekmei jābūt pienācīgi samērotai ar konkurences traucējumiem, lai šie traucējumi būtu ierobežoti līdz minimumam, kāds nepieciešams pasākumu mērķu sasniegšanai.

3.2. Atbilstība

Iestādei vispirms jānovērtē, vai ierosinātais pasākums, t. i., būtībā drošu banku valsts rekapitalizācija, ir atbilstošs pasākums, lai sasniegtu norādītos mērķus veicināt finanšu stabilitāti un aizdevumu piešķiršanu reālajai ekonomikai.

Iestāde atzīst, ka pašreizējos tirgus apstākļos kredītiestādēm var būt nepieciešams papildu kapitāls, lai nodrošinātu pietiekamu kredītu plūsmu uz visu ekonomiku, tādējādi novēršot krīzes padziļināšanos. Turklāt neskaidrās ekonomikas perspektīvas ir mazinājušas ticību finanšu iestāžu ilgtermiņa stabilitātei. Būtībā drošu banku rekapitalizācijai ir jānodrošina tas, ka finanšu iestādēm ir pietiekams kapitāls, lai tās varētu izturēt iespējamus zaudējumus un turpināt normālu aizdevumu piešķiršanas praksi.

⁽²⁹⁾ Rekapitalizācijas pamatnostādņu 4. un 5. punkts.

⁽³⁰⁾ Rekapitalizācijas pamatnostādņu 11. punkts.

⁽³¹⁾ 2008. gada 15. aprīļa spriedums lietā C-390/06 *Nuova Agricast* pret *Ministero delle Attività Produttive* (vēl nav publicēts), 68. punkts. Tiesa uzskatīja, ka "saskaņā ar spriedumu lietā 730/79 ir skaidrs, ka (...) atbalsts, kas uzlabo atbalstu saņemošā uzņēmuma finansiālo situāciju un nav nepieciešams EK līguma 87. panta 3. punktā paredzēto mērķu sasniegšanai, nevar tikt atzīts par saderīgu ar kopējo tirgu".

Tādēļ kapitāla nodrošināšanu būtībā drošām bankām var uzskatīt par atbilstošu pasākumu, lai radītu labvēlīgus apstākļus aizdevumu piešķiršanai reālajai ekonomikai saskaņā ar Rekapitalizācijas pamatnostādņēm.

3.3. Nepieciešamība

Atbalsta pasākuma apmēram un veidam ir jābūt tādām, kas nepieciešams norādīto mērķu sasniegšanai, ņemot vērā pašreizējos ārkārtējos apstākļus. Tādēļ var uzskatīt, ka atbalsts būtībā drošām bankām ir nepieciešams tikai norādīto mērķu sasniegšanai.

Norvēģijas iestādes paredz, ka paziņotā shēma stāsies spēkā 2009. gada maijā un darbosies 6 mēnešus. Kapitāla ieguldījumu pieteikumu iesniegšanas termiņa beigas tiks noteiktas 6 nedēļas pirms minētā 6 mēnešu ilgā perioda beigām (aptuveni 2009. gada septembra beigās).

Turklāt ir paredzēts, ka šī kapitāla ieguldīšana ir pagaidu pasākums. Shēmā ir paredzēti stimuli, lai bankas mudinātu atmaksāt ieguldīto kapitālu, un tiek noteikti vairāki nopietni rīcības ierobežojumi, kas vēl vairāk mudinās atjaunot normālus tirgus apstākļus.

Iestāde uzskata, ka, nosakot laika ierobežojumu shēmas darbībai, Norvēģijas iestādes iespējamo valsts atbalstu ir paredzējušas tikai saistībā ar pašreizējo situāciju finanšu tirgos un pašlaik esošajiem pastāvošajiem nopietnajiem traucējumiem Norvēģijas ekonomikā.

Rekapitalizācijas pamatnostādņēs ir uzsvērts, ka ir svarīgi iedalīt bankas būtībā drošās bankās ar labiem rādītājiem un grūtībā nonākušās, vājākās bankās⁽³²⁾.

Norvēģijas iestādes ir paskaidrojušas, ka tikai būtībā drošas bankas var pretendēt uz dalību paziņotajā shēmā. Pamatojoties uz informāciju, ko bankas sniegs, piesakoties kapitālieguldījumam, un pamatojoties uz objektīviem kritērijiem (kapitāla pietiekamības rādītāji, katras bankas dažādo riska faktoru analīze, aktīvu kvalitāte, uzņēmējdarbības perspektīvas u. c.), Norvēģijas Finanšu uzraudzības iestāde veiks pārbaudes funkcijas un novērtēs, vai attiecīgā banka ir būtībā droša. Shēma būs pieejama tikai tām bankām, kuras Finanšu uzraudzības iestāde atzīs par atbilstošām 1. līmeņa kapitāla prasībām "ar labu rezervi arī tad, ja ņem vērā tuvākajā nākotnē iespējamās tendences"⁽³³⁾.

Tādēļ var secināt, ka paziņotajā shēmā ir ievērots Rekapitalizācijas pamatnostādņēs paredzētais iedalījums un tā netiks izmantota, lai rekapitalizētu bankas, kas nav būtībā drošas.

⁽³²⁾ Rekapitalizācijas pamatnostādņu 12. punkts.

⁽³³⁾ Nolikuma 2. nodaļa.

EBTA valstīm jānodrošina, lai jebkuras bankas rekapitalizācija tiktu veikta tikai reālas vajadzības gadījumā⁽³⁴⁾. 2008. gada decembrī *Norges Bank* veica stresa testu sešām lielākajām Norvēģijas bankām. Tests atkārtoti parādīja negatīvu scenāriju, kura rezultātā banku zaudējumi sasniegtu vidēji līdz 2,3 % no to riska svērto aktīvu vērtības. Pēc šādas simulētas negatīvās notikumu attīstības tendences iegūšanas *Norges Bank* aprēķināja, ka desmit lielāko banku rekapitalizācijai nepieciešami aptuveni 34 miljardi Norvēģijas kronu. Pamatojoties uz šiem secinājumiem, Norvēģijas iestādes ir aprēķinājušas, ka 50 miljardi Norvēģijas kronu būtu pietiekami, lai visas Norvēģijas bankas palielinātu savu pamatkapitālu par vidēji 2,3 %. Tādēļ shēmas budžets ir 50 miljardi Norvēģijas kronu.

Tādējādi Norvēģijas iestāžu ierosinātais kapitālieguldījuma apmērs ir saistīts ar īpašajiem apstākļiem Norvēģijas banku tirgū. Norvēģijas iestādes pamatkapitāla palielinājumam, kas tiek veikts ar Fonda kapitālieguldījumu palīdzību, ir noteikušas maksimālo ierobežojumu, kas saistīts ar bankas pamatkapitālu līdz valsts intervencei. Tādā veidā bankas, kuru pamatkapitāla segums ir mazāks nekā 7 %, var pieteikties rekapitalizācijai, lai šo pamatkapitāla segumu palielinātu ne vairāk kā līdz 10 %⁽³⁵⁾. Bankas, kuru pamatkapitāla segums ir robežās no 7 % līdz 10 %, drīkst rekapitalizēt ne vairāk kā par 3 procentu punktiem, taču pamatkapitāla segums nedrīkst pārsniegt 12 %. Bankas, kuru pamatkapitāla segums pārsniedz 10 %, var pieteikties kapitālieguldījumam līdz 2 procentu punktu apmērā.

Saskaņā ar iepriekš minēto Fonds lems par faktiski piešķiramo kapitālieguldījuma apmēru un to norādīs līgumā, ko slēgs individuāli ar katru pieteikumu iesniegušo banku. Pie tam par prioritāriem uzskatāmi sistēmiski nozīmīgu banku pieteikumi, tādējādi nodrošinot, ka tiek ņemts vērā arī mērķis atjaunot finanšu stabilitāti⁽³⁶⁾. Turklāt Fonds pieprasīs papildu pamatojumu saistībā ar visiem pieteikumiem kapitālieguldījumam vairāk nekā 2 procentu punktu apmērā, lai pārlicinātos par tik liela kapitālieguldījuma nepieciešamību.

Par visiem gadījumiem, kad kapitālieguldījums būs veikts vairāk nekā 2 % apmērā, tiks ziņots Iestādei.

Fonds pieprasīs papildu pamatojumu arī visu to pieteikumu gadījumos, kuros pieteikumu iesniegušās bankas pamatkapitāla segums pēc ierosinātā kapitālieguldījuma pārsniegtu 12 %. Šādā veidā Fonds varēs pārlicināties, vai tiešām ir nepieciešama valsts intervence, neskatoties uz augsto kapitalizācijas līmeni. Iestāde atzīmē, ka šī situācija attiecas galvenokārt uz mazajām krājbankām, kurām ir ierobežotas iespējas pašām sevi finansēt. Šīs bankas veido nelielu daļu no tirgus (tikai 11 % no kopējiem banku aktīviem) un galvenokārt aktīvi darbojas vietējos tirgos. Ja banka pietiekami nepamatos savu īpašo nepieciešamību, Fonds tās pieteikumu noraidīs.

⁽³⁴⁾ Rekapitalizācijas pamatnostādņu 11. punkts.

⁽³⁵⁾ Tā kā bankas, kuru pamatkapitāla segums būs mazāks nekā 6 %, parasti nevarēs pretendēt uz atbalsta saņemšanu saskaņā ar šo shēmu, tad maksimālais palielinājums bankām šajā kategorijā būs 4 procentu punkti. Saskaņā ar 9. zemsvītras piezīmi tikai ļoti nedaudzām bankām pamatkapitāla segums ir mazāks nekā 7 %.

⁽³⁶⁾ Nolikuma 2. nodaļa.

Pamatojoties uz iepriekš minētajiem apsvērumiem, Iestāde secina, ka paziņotā shēma ir izstrādāta tā, lai nodrošinātu, ka kapitālieguldījumus veic tikai reālas vajadzības gadījumā.

3.4. Proporcionalitāte

Visbeidzot Iestādei jānovērtē, vai kapitālieguldījumi tiek veikti tā, ka atbalsta apmērs tiek samazināts līdz minimumam, lai ierobežotu konkurences traucējumus līdz minimumam, kāds nepieciešams norādīto mērķu sasniegšanai.

Saskaņā ar Rekapitalizācijas pamatnostādņēm cenu noteikšana tuvu tirgus cenām ir vislabākā garantija konkurences traucējumu ierobežošanai⁽³⁷⁾. Tas nozīmē, ka rekapitalizācija jāveido tā, lai ņemtu vērā katras iestādes situāciju tirgū un radītu bankai stimulu atmaksāt valsts piešķirtos līdzekļus, cik drīz vien iespējams. Tādēļ, novērtējot rekapitalizācijas pasākumus, jāņem vērā šādi elementi: rekapitalizācijas mērķis, saņēmējas bankas drošība, atbildība, iziešanas stimuli un drošības pasākumi pret atbalsta ļaunprātīgu izmantošanu un konkurences traucējumiem.

Pasākuma objektivitāte un banku drošība ir aplūkota iepriekš šajā dokumentā. Nosakot kopējo atbildības likmi, pienācīgi jāņem vērā šādi elementi:

- saņēmēja riska profils,
- izvēlēta instrumenta pazīmes,
- iziešanas stimuli un
- piemērots bezriskā procentu likmes salīdzinošais rādītājs⁽³⁸⁾.

Pamatnostādņēs ir norādīta atbilstoša metode rekapitalizācijas cenas noteikšanai, atsaucoties uz iepriekšminētajā ECB Ieteikumā izklāstīto metodi. Šī metode ietver cenu diapazona aprēķināšanu, pamatojoties uz dažādiem elementiem, kur apakšējā robeža ir nepieciešamā subordinētā parāda peļņas norma, bet augšējā robeža – nepieciešamā parasto akciju peļņas norma. Gan apakšējo, gan augšējo robežu veido valsts obligāciju ienesīgums, kam pievienoti papildu elementi. Aprēķinot cenu diapazonu konkrētā situācijā, jāatspoguļo atsevišķu iestāžu un EBTA dalībvalstu īpatnības. Iestāde pieņems arī alternatīvas cenu noteikšanas metodes ar nosacījumu, ka tās nodrošinās augstāku atbildības likmi salīdzinājumā ar to, ko iegūtu, izmantojot ECB metodi⁽³⁹⁾.

Tādēļ nepieciešamo subordinētā parāda peļņas normu aprēķina kā valsts obligāciju ienesīgumu, kam pieskaitīta izdevējbankas kredītsaistību nepildīšanas mijmaiņas līgumu iegādes un pārdošanas cenu starpība un 200 bāzes punktu darbības izmaksu

⁽³⁷⁾ Rekapitalizācijas pamatnostādņu 19. punkts.

⁽³⁸⁾ Rekapitalizācijas pamatnostādņu 23. punkts.

⁽³⁹⁾ Rekapitalizācijas pamatnostādņu 30. punkts.

segšanai un iziešanas stimula radīšanai. Citiem hibrīda instrumentiem, kuru ekonomiskās īpašības ir līdzīgas subordinētā parāda īpašībām, prioritāti atspoguļo, pievienojot vēl papildu 100 bāzes punktus.

Norvēģijas iestādes ir norādījušas, ka iepriekš izklāstītajam aprakstam atbilst 1. līmeņa hibrīda vērtspapīri, un ir aprēķinājušas, ka atlīdzība par šo instrumentu ir valsts obligāciju ienesīgums, kam 1. riska klases banku gadījumā pieskaita 5,0 % (2. un 3. riska klases bankām piemērojami papildu procenti ir attiecīgi 5,5 % un 6,0 %). Tās ir norādījušas, ka saskaņā ar *Norges Bank* aprēķiniem kredītsaistību nepildīšanas mijmaiņas līgumu (CDS) iegādes un pārdošanas cenu starpība *DnB NOR* bankai (lielākā Norvēģijas banka un vienīgā banka, par kuru ir CDS dati) ir 100 bāzes punkti. Tā kā par pārējām Norvēģijas bankām neeksistē atbilstoši dati, iestādes šo pašu palielinājumu ir piemērojušas visām bankām. Tādēļ, piemērojot ECB metodi, iegūst, ka palielinājums ir vismaz 400 bāzes punkti. Saskaņā ar iepriekš teikto minimālais palielinājums atbilstošajai shēmai ir 500 bāzes punkti, un tātad šajā ziņā tā atbilst pamatnostādņiem.

Ir aprēķināts, ka nepieciešamā parasto akciju peļņas norma ir valsts obligāciju ienesīgums, kam pieskaita kapitāla riska prēmiju 500 bāzes punktu apmērā un 100 bāzes punktus darbības izmaksu segšanai un iziešanas stimula radīšanai. Citiem instrumentiem, kuru ekonomiskās īpašības ir līdzīgas parasto akciju īpašībām (tostarp nenoteikta termiņa instrumentiem, ko konvertē parastajās akcijās), nepieciešamajai peļņas normai jābūt tuvai parasto akciju peļņas normai.

Norvēģijas iestādes ir norādījušas, ka iepriekš izklāstītajam aprakstam atbilst 1. līmeņa privileģētā kapitāla instruments, un ir aprēķinājušas, ka atlīdzība par šo instrumentu ir valsts obligāciju ienesīgums, kam 1. riska klases banku gadījumā pieskaita 6,0 % (2. un 3. riska klases bankām piemērojami papildu procenti ir attiecīgi 6,5 % un 7,0 %). Piemērojot ECB metodi, iegūtu, ka minimālais palielinājums ir tuvu 600 bāzes punktiem, un tādēļ var secināt, ka privileģētā kapitāla instrumentiem piemērojams palielinājums atbilst Rekapitalizācijas pamatnostādņiem.

Cits atlīdzības elements ir valdības obligāciju ienesīgums⁽⁴⁰⁾. Paziņotā shēma ir pamatota uz Norvēģijas valsts 5 gadu obligācijas ienesīgumu. Tomēr paziņotā shēma paredz iespēju, ka pieteikumus iesniegušās bankas atlīdzības likmi var piesaistīt valsts 6 mēnešu sertifikātiem. Iestāde atzīmē, ka pašlaik 6 mēnešu mainīgā procentu likme ir aptuveni par 1 procentu punktu zemāka nekā 5 gadu nemainīgā obligāciju procentu likme. Tādā veidā patlaban banka, kas par pamatu atlīdzības likmei būtu izvēlējusies 6 mēnešu mainīgo likmi, maksātu aptuveni par 1 procentu punktu mazāku atlīdzību.

Norvēģijas iestādes apgalvoja, ka parasti šie abi kapitālieguldījuma cenas aprēķināšanas veidi ir līdzvērtīgi. Tās šo apgalvojumu ilustrē, aprēķinot atlīdzību, kas pamatota uz Norvēģijas valsts 5 gadu obligāciju pašreizējo likmi un tiro pašreizējo

vērtību valsts 6 mēnešu sertifikātiem standartizētu nākotnes līgumu tirgū piecu gadu periodā. Tas pamatojas uz teoriju, ka ar laiku tiks garantēts nemainīgās un mainīgās procentu likmes analogiskums.

Lai gan šie aprēķini pamatojas uz prognozēm un negarantē, ka procentu likmes vienmēr būs tādas, kā prognozēts, Iestāde secina, ka, ņemot vērā pieejamos datus, ir iespējams, ka atlīdzība, kas piesaistīta valsts 6 mēnešu sertifikātam, būs tajā cenu diapazonā, kas noteikts, izmantojot iepriekš aprakstīto metodi. Turklāt Iestāde ir ņēmusi vērā faktu, ka palielinājums ir lielāks nekā Rekapitalizācijas pamatnostādņēs norādītais minimums.

Tā kā ir atbilstošās likmes salīdzinošais rādītājs un piedāvāto instrumentu īpašības ir aplūkotas, nākamais izskatāmais atlīdzības elements ir saņēmēja riska profils.

Saskaņā ar iepriekš minēto Fonds katru banku pieskaita kādai no trīs riska klasēm, pamatojoties uz objektīviem kritērijiem⁽⁴¹⁾. Atbilstoši riska klasei tiks noteikta kupona summa, kas izmaksājama par ieguldīto kapitālu. Rekapitalizācijas pamatnostādņu 1. pielikumā sniegta sīkāka informācija par to, kā jānovērtē saņēmēja riska profils, un norādīts, kāda pieteikumu iesniegušās bankas kapitāla pietiekamība, rekapitalizācijas apjoms, pašreizējās kredītsaistību nepildīšanas mijmaiņas līgumu iegādes un pārdošanas cenu starpības, kredītvērtējums un perspektīvas būtu uzskatāmi par atbilstošiem rādītājiem.

Iestāde uzskata, ka iepriekš I nodaļas 5.3. punktā aprakstītās Fonda novērtēšanas metodes pieteikami ņem vērā šos dažādos rādītājus un tādēļ iegūtā pieteikumus iesniegušo banku riska klasifikācija ir atbilstoša.

Norvēģijas iestādes atlīdzībā, ko maksā 2. riska klases bankas, ir iekļāvušas papildu 50 bāzes punktus, bet atlīdzībā, ko maksā 3. riska klases bankas, papildu 100 bāzes punktus. Tika paskaidrots, ka pamatojums tam ir starpība, kas novērota starp *DnB NOR* bankas un pārējo Norvēģijas banku subordinētā parāda kredītlīkmju starpību, kas tiek rēķināta kā *DnB NOR* kredītsaistību nepildīšanas mijmaiņas līgumu iegādes un pārdošanas cenu starpība, kurai piemēroti palielinājumi. Tika novērots, ka starpība starp mazāko un lielāko ienesīgumu nepārsniedz aptuveni 100 bāzes punktus, un tādēļ vidējā un lielākā riska klasei noteiktais palielinājums bija attiecīgi 50 un 100 bāzes punkti.

Beidzamais Pamatnostādņēs norādītais atlīdzības elements ir shēmā iestrādātie iziešanas stimuli. Šajā ziņā Iestāde norāda, ka 4. un 5. gadā atlīdzība par 1. līmeņa hibrīda vērtspapīru (ko var izpirkt jebkurā laikā) palielinās par 1 procentu punktu gadā un saglabā šo augstāko kupona vērtību līdz izpiršanas brīdim. 1. līmeņa privileģētā kapitāla instrumenta izpiršana ir iespējama tikai pēc tam, kad pagājuši 3 gadi, un 5. gada beigās instruments automātiski konvertējas uz parastajām akcijām. Tomēr Nolikumā ir noteikts, ka 1) izpiršana jāveic vismaz nominālvērtības apmērā un 4. un 5. gadā tā palielinās un 2) konversija akcijās 5. gada beigās notiek ar tādiem nosacījumiem,

⁽⁴⁰⁾ ECB Ieteikumā tiek definēts šādi: "summa, ko veido i) Ekonomikas un monetārās savienības (EMS) salīdzinošās 5 gadu obligācijas vidējais ienesīgums 20 darbdienu laikā pirms kapitāla ieguldīšanas un ii) vidējā neatkarīgā ienesīguma starpība finanšu iestādes mītnes zemē atskaites periodā no 2007. gada 1. janvāra līdz 2008. gada 31. augustam".

⁽⁴¹⁾ Sk. iepriekš tekstā 17. zemsvītras piezīmi.

lai bankai rastos stimuls instrumentu izpirkt pirms automātiskās konversijas. Norvēģijas iestādes norādīja arī, ka papildu stimuls izpirkšanai ir konversijas mehānisms, kas Fondam ir izdevīgāks nekā konversija par spēkā esošo tirgus cenu un kas paredz būtiski izmainīt esošo akcionāru sastāvu.

Iestāde uzskata, ka, ņemot vērā visus šos elementus, paziņotās shēmas paredzētais atbildības līmenis ir saskaņā ar Rekapitalizācijas pamatnostādnes noteiktajiem principiem.

Papildus atbildībai un iziešanas stimuliem Rekapitalizācijas pamatnostādnes minēti arī aizsardzības pasākumi pret ļaunprātīgu atbalsta izmantošanu un konkurences traucējumiem, un tās paredz, ka EBTA valstīm saistībā ar rekapitalizāciju ir jānosaka savi efektīvi un izpildāmi aizsardzības pasākumi, kas nodrošinātu, ka ieguldītais kapitāls tiek izmantots, lai atbalstītu aizdevumu piešķiršanu reālajai ekonomikai, tādējādi efektīvi sasniegto mērķi finansēt reālo ekonomiku⁽⁴²⁾. Šajā saistībā Iestāde atzīmē, ka paziņotā shēma paredz rīcības ierobežojumus, kas noteikti bankām, kuras gūst labumu no kapitālieguldījuma, lai nodrošinātu, ka šie līdzekļi netiek izmantoti citiem nolūkiem kā tikai, lai atbalstītu aizdevumu izsniegšanu reālajai ekonomikai. Nolikuma 6. nodaļa paredz, ka Fonds tiks regulāri informēts par saņēmēju banku īstenoto aizdevumu izsniegšanas politiku, 8. nodaļā pieprasīts bankām, kuras gūst labumu no kapitālieguldījuma, apņemties to izmantot saskaņā ar shēmas mērķiem, nerīkoties pret tās nolūku veicināt aizdevumu piešķiršanu reālajai ekonomikai, bet saskaņā ar 14. nodaļu Fondam tiek piešķirtas tiesības veikt pasākumus, lai nodrošinātu kapitālieguldījumus regulējošo noteikumu ievērošanu.

Visbeidzot Iestāde atzīmē, ka Norvēģijas iestādes neīsteno nevienu citu valsts atbalsta pasākumu, kas būtu paredzēts banku nozarei.

4. Secinājums

Pamatojoties uz iepriekš izklāstīto novērtējumu, Iestāde uzskata, ka shēma, ko Norvēģijas iestādes plāno īstenot būtībā drošu banku īslaicīgai rekapitalizācijai, lai veicinātu finanšu stabilitāti

un aizdevumu piešķiršanu reālajai ekonomikai, ir saderīga ar EEZ līguma darbību tā 61. panta izpratnē, to skatot kopā ar Rekapitalizācijas pamatnostādņēm.

Norvēģijas iestādēm atgādina par pienākumu saskaņā ar 3. protokola II daļas 21. pantu, to skatot kopā ar 6. pantu Lēmumā Nr. 195/04/COL, sniegt gada pārskatus par shēmas īstenošanas gaitu.

Norvēģijas iestādēm atgādina arī, ka Iestādei ir jāziņo par jebkādiem plāniem mainīt šo shēmu,

IR PIENĒMUSI ŠĀDU LĒMUMU.

1. pants

EBTA Uzraudzības iestāde ir nolēmusi neiebildst pret būtībā drošu banku īslaicīgas rekapitalizācijas shēmu, kuras nolūks ir veicināt finanšu stabilitāti un aizdevumu piešķiršanu reālajai ekonomikai un kura pamatojas uz EEZ līguma 61. pantu, to skatot kopā ar Rekapitalizācijas pamatnostādņēm.

2. pants

Šis lēmums ir adresēts Norvēģijas Karalistei.

3. pants

Autentisks ir tikai teksts angļu valodā.

Briselē, 2009. gada 8. maijā

EBTA Uzraudzības iestādes vārdā –

priekšsēdētājs
Per SANDERUD

Kolēģijas loceklis
Kurt JÄGER

⁽⁴²⁾ Rekapitalizācijas pamatnostādņu 39. punkts.